

Πρσπ.) 'Η παροιμ. φρ. εἰς παραλλαγή. πολλὰ. Διὸ τοῦ Μάρτη, διὸ τ' 'Απρίλη, πᾶμε, γέρο, 'ς τὸ βουνό, διάνηται καὶ μαομαρώσανε (φέρεται λεγόμενον ὑπὸ τῆς γραφῆς συζύγου, ἢ ὅποια ἀδιαφοροῦσα διὰ τὸ ψῦχος τοῦ Μαρτίου καὶ τοῦ 'Απριλίου, ἀπέθανε συνεπείᾳ τούτου) Πελοπν. (Οἷτυλ.) Συνών. ἀντράς 4, κύρης. 4) Φανταστικὸν δὲν ὑπὸ μορφὴν γέροντος, τὸ ὅποιον αἱ μητέρες χρησιμοποιοῦν ὡς φόβητρον διὰ νὰ ἀναγκάζουν τὰ νήπια νὰ κοιμηθοῦν ἢ ἀπλῶς νὰ μὴ θορυβοῦν πολλὰ. 'Ο γέρος παίρνει τὰ παιδιὰ πού δὲν ἀκοῦνε Πελοπν. (Φιγὰλ.) Κοιμήσου, γιατί θὰ φωνάξω τὸ γέρο νὰ σὲ πάρῃ. Κάτσε φρόνιμα, γιὰ θὰ σὲ πάρῃ ὁ γέρος. "Ερχεται ὁ γέρος! πολλὰ. Κῦψε, γιατί θὰ σὲ πάρῃ ὁ γέρος (κῦψε = κοιμήσου) Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) Νὰ ὁ 'έρος καὶ θὰ σὲ πάρῃ, μόνο κοιμήσου Νάξ. ('Απύρανθ.) Εἶναι ἐκεῖ ὁ γέρος πὺν βαστᾷ μιὰ ταγάρα καὶ βάζει μέσα τὰ κακὰ παιδιὰ καὶ τὰ κάνει γάγα (= τὰ δαγκάνει, τὰ τρώγει) Κῦθηρ. Οἱ γυναῖκες ἔχουν τὴν κακὴ συνήθεια νὰ φοβίζον τὰ παιδιὰ: 'Ο γέρος! Νὰ ὁ γέρος! Θὰ σὲ πάρει ὁ γέρος! Π. Νιρβάν., Εὐθυμ. περίπατ., 12. Συνών. μπαμπούλας, μπαμπούς. 5) Κατ' οὐδ., τὸ γῆρας Καλαβρ. (Μπόβ.)

Β) Μεταφ. 1) Ὑπὸ τύπ. γέρος ὁ, καὶ ἰδίως κατὰ πληθ. γέροι οἱ, οἱ μεταμφιεζόμενοι κατὰ τὰς 'Απόκρεω εἰς ἐξωτικούς ποιμένας, με μάλλινα χονδρὰ ἐνδύματα, φέροντες ὄρμηθὸν κωδῶνων ποιμενικῶν περὶ τὴν ὁσφὺν καί, ἐνίοτε, προσωπίδα ἐκ λεπτοῦ τριχωτοῦ δέρματος με δύο ὁπὰς κατὰ τοὺς ὀφθαλμούς καὶ περιερχόμενοι οὕτω τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς οἰκίας τῆς κοινοπόλεως Σκυρ.: Πᾶμε καὶ 'ς τὸν αἰ-Μηνᾶ νὰ δοῦμε π' θὰ κατεβαίν'νε οἱ γέροι. Νὰ ἕνας γέρος μ' ἕνα Φράγκο τσαὶ με δὺο κορέλες (Φράγκος = μεταμφιεσμένος με εὐρωπαϊκὴν ἐνδυμασίαν, κορέλα = ἀνὴρ μεταμφιεσμένος εἰς γυναῖκα). Συνών. κουδουνᾶτος, μασκαρᾶς, μομόγερος. **β)** Κατὰ πληθ. τύπ. οἱ γέροι, γενικῶς οἱ μεταμφιεσμένοι κατὰ τὰς 'Απόκρεω Κύπρ. (Κερύν.): Ἦσαν οἱ γέροι. **2)** Ὑπὸ τὸν τύπ. γέρος, τὸ χαρτονόμισμα τῶν ἐκατὸν δραχμῶν (ἐκ τῆς ἐπ' αὐτοῦ εἰκονιζομένης παραστάσεως) Πελοπν. (Κόκκιν.). Πῆγα 'ς τὸ παζάρι κ' ἐχάλασα πέντε γέρους (ἐξόδευσα πεντακοσίας δραχμὰς). **3)** Ταλασιουργικὸν ἐργαλεῖον χρησιμοποιούμενον εἰς τὴν μεταξοὺρ ἰαν. 'Αποτελεῖται ἐκ παραλλήλου τεμαχίου ξύλου φέροντος ὁπὴν εἰς τὸ κέντρον, διὰ τῆς ὁποίας διέρχεται λεπτὸς σιδηροῦς ἄξων. Διὰ τῆς περιστροφικῆς κινήσεως περὶ τὸν ἄξωνα τοῦ ὄργανου τούτου δίδεται παλινδρομικὴ κίνησις εἰς τεμάχιον ἐφαπτομένης παλάμης καὶ κανονίζεται οὕτω τὸ συμμετρικὸν περιτύλιγμα τῆς κλωστῆς πέριξ τῆς ἀνέμης Κάρπ. Διὰ τὴν σημασίαν ταύτην πβ. Πολυδ. 7,73 «τὸ δὲ ἐργαλεῖον, καθ' οὗ ἐκλωθον ἐξαρτῶντες τὰ στυππεῖα γέρων ἐκαλεῖτο». **4)** Εἶδος μεγάλου τηγανίτου καταλαμβάνοντος ὅλην σχεδὸν τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ τηγανίου 'Αμοργ. Συνών. γριά. **5)** Τὸ σκληρὸν μέρος τοῦ ἄρτου τὸ σχηματιζόμενον ἐξωτερικῶς περὶ τὰ ἄκρα αὐτοῦ Μεγίστ. Συνών. ἀποκόλι. **6)** Τὰ μικρὰ τρίμματα τυροῦ τὰ ὅποια ἐπικάθηνται εἰς τὸν πυθμένα τοῦ λέβητος κατὰ τὴν τυροκομίαν Πελοπν. (Μάν.) **7)** 'Ο θαλάσσιος ἐχῖνος, τοῦ ὁποίου τὸ ἀκανθωτὸν περίβλημα εἶναι χρώματος κυανοῦ Στερελλ. ('Αστακ.) **8)** Εἶδος κοχλίου με κέλυφος μελανὸν Κρήτ. ('Αγιος Γεώργ.): 'Οφάργας πὺν πῆα 'ς τσί χοχλιοῦς, ἐμάζωνα μόνο τσί γέρους (χθὲς τὸ βράδυ πὺν εἶχα πάει νὰ μαζέψω σαλιγκάρια, ἐμάζωνα μόνο τοὺς «γέρους»). **9)** 'Η κάμπη τοῦ μεταξοσκώληκος, ἥτις ἀδυνατεῖ νὰ ἀναρριχηθῇ ἐπὶ τῆς ἡλικίας διὰ νὰ κατασκευάσῃ τὸ βομβύκιόν της 'Ανδρ. **10)** Τὰ

φυτὰ 'Υοσκύαμος ὁ λευκὸς (Hyoscyamus albus) καὶ 'Υοσκύαμος ὁ μέλας (Hyoscyamus niger), τῆς οἰκογ. τῶν Στρυχνωδῶν (Solanaceae) πολλὰ καὶ Τσακων. Συνών. εἰς λ. γεροντάκι **3. 11)** Εἶδος παιδιᾶς, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐν παιδίον ὑποδύεται γέροντα βαδίζοντα μετὰ κόπου μετὰ τὴν βοήθειαν δύο ράβδων καὶ φιλονικεῖ δῆθεν πρὸς ἄλλο παιδίον, τὸ ὅποιον τὸν προσέβαλε διὰ λόγων. 'Η παιδιὰ λήγει κατόπιν ἐπεμβάσεως τοῦ διαιτητοῦ καὶ τῶν ἄλλων παικτῶν Κύπρ. — Α. Σακελλαρ., Κυπρ. 2,249. **12)** 'Ως φρ. ὁ γέρος μετ' ἡ γριά, παιδιὰ παιζομένη ἐπὶ ὀρθογωνίου παραλληλογράμμου, χαρασσομένου ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ διαιρουμένου εἰς μικρὰ τετράγωνα, ἐπὶ τῶν ὁποίων ὁ παίκτης προσπαθεῖ νὰ μετακινήσῃ βαίνων ἐπὶ τοῦ ἐνὸς μόνον ποδὸς πεσσὸν λίθου ἢ κεράμου Πελοπν. (Γορτυν. Κυνοῦρ.) Συνών. ἡλιος καὶ φεγγάρι, καλογεράκι, καλόγερος, καρβάνια, κουτσό, πεταλάκι, πετραδάκι, σάλιο-καλοκαίρι. **13)** Κατὰ κλητικὴν, ὡς ἐπιφώνημα πρὸς ζῶα Κρήτ. Νάξ. ('Απύρανθ.): Νά, γέρο, νά! Κρήτ. Οὔ, γέρο! αὐτόθ. 'Οξω, 'έρο μου, ὅξω! (πρὸς ἡμίονον ἢ ὄνον) Νάξ. ('Απύρανθ.) Βάστα, 'έρο μου, βάστα! (προτροπὴ πρὸς βοῦν ἢ ὑποζύγιον) αὐτόθ.

'Η λ. καὶ ὡς ἐπών. ὑπὸ τὸν τύπ. Γέρος 'Αθῆν. 'Ηπ. Κέρκ., ὡς παρωνύμ. Κέρκ. (Περουλ.) 'Οθων. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τύπ. Γέρος Κάρπ. Πόντ. (Τραπ.) Πελοπν. (Ξηροκ. Παλαιοχ.) Ρόδ. 'Έρος Κάρπ. Γέρο 'Απουλ. (Καλημ.) 'Σ τὸ Γέρο Ρέμα Πελοπν. (Γορτυν.) 'Σ τοῦ Γέρου Νικόλα 'Ανάφ. 'Σ τοῦ Γερ' 'Αγγελη 'Ιος 'Σ τοῦ Γέρου Γιάννη Κυκλ. (Δονοῦς.) Τοῦ Γέρο Γιαννᾶ Ζάκ. (Τραγάκ.) Τοῦ Γέρο-Ανδώνη τὸ Σύρμα Κυκλ. (Δονοῦς.) Τοῦ Γέρου Κώστα ἢ Σπηλιὰ αὐτόθ. 'Σ τοῦ Γέρο τὸ Σπήλιο Κρήτ. (Κατσιδ.) 'Σ τοῦ Γέρου τὸ Ρέμα Πελοπν. (Λαγκάδ.) 'Στ' Γέρου-Κόκα Στερελλ. (Φθιώτ.) 'Στ' Γίρου-Θουδουριᾶ τοῦ Μνήμα Στερελλ. (Κολάκ.) 'Ζ δὸν Γέου Πλάτανου Σαμοθρ.

γέρος τό, Κίμωλ.

'Εκ τοῦ ἐπιθ. γερός. 'Ο ἀναβιβασμὸς τοῦ τόνου διὰ τὴν μεταβολὴν τῆς σημασίας κατ' ἀναλογίαν πρὸς ἄλλα ἀφρημένα οὐσιαστικὰ οὐδετέρου γένους εἰς -ος, οἶον μάκρος, πάθος, πλάτος, ὕψος.

Γερωσύνη, τὸ ὅπ. βλ.: 'Εχω 'να γέρος!

γερός ἐπίθ. κοιν. καὶ Πόντ. (Κερασ.) γερέ Τσακων. (Κασταν. Χαβουτσ.) 'ερός Κάρπ. ('Ελυμπ.) Νάξ. ('Απύρανθ.) γιρός βόρ. ἰδιώμ. γιός Σαμοθρ. 'ιρός Μακεδ. (Γαλάτιστ. Σιάτ.) Θηλ. γιριά Θεσσ. (Μεγαλόβρυς. Σουκαμν.) γιρεᾶ Θεσσ. ('Αγναντ. Μαυρέλ. Φωτειν. κ.ά.) Μακεδ. (Γήλοφ. Δασοχώρ. Δεσκάτ. κ.ά.)

Κατὰ Α. Κορ., 'Ατ. 4,79 καὶ Γ. Χατζιδ., ΜΝΕ 1,159. 209.239 ἐκ τοῦ ἀρχ. ὕγιηρός διὰ τροπὴν τοῦ φθόγγου εἰς ε παρὰ τὸ ρ. Πιθαν. ὅμως ἐκ παραλλήλου ἀρχ. ὕγιερός κατὰ τὰ ἀντίθ. ἀρχ. νοσερός - νοσηρός. Πιθαν. ὡσαύτως τὸ ἀρχ. ὕγιηρός > ὕγηρός διὰ συγχώνευσιν τῶν δύο i (ιη) ὕγερός. Πβ. Χρον. Μαχαιρ. (ἐκδ. R. Dawkins) 1,468 «καὶ οἱ Κερηνιώτες ἦτον καλὰ καὶ γεροὶ καὶ μετὰ καλὴν καρδίαν». 'Η λ. καὶ παρὰ Δουκ.

Α) Κυριολ. **1)** 'Ο ὑγιαίνων, ὁ ὑγιής κατὰ τὸ σῶμα κοιν. καὶ Καππ. Τσακων.: Τί κάνεις; Εἶσαι γερός, δυνατός; κοιν. Πῶς πάεις; Εἶσαι γερός; Κῶς (Καρδάμ.) Τί φκειᾶν'; Γιρός, δυνατός; (τί φκειᾶν'; = τί κάνεις;) Μακεδ. (Γήλοφ.) Τί τὸ θέλει κ' εἶναι γερός, πὺν κοιμᾷτ' ὀλόρθος; Πελοπν. (Παιδεμέν.) Νά 'μᾶστε γεροὶ τοῦλάχιστο κι ἄς

